בסוד שיח

מאת שאול שיף

אנשי כהנא משבשים ההפגנות של מתנחלי יש"ע

מאת שאול שיף

שביתת השבת של הרב מנחם פליקס מול ביתו של מנהיג ש"ס, הגר"ע יוסף, היתה משיגה ללא ספק חלק נכבד מיעדיה, אלמלא חברו אליה בשלב מסויים כמה צעירים המזוהים עם "כך" של מאיר כהנא ז"ל ושיבשו את האופי של המחאה אותו אימץ הרב פליקס ואותם מתנחלים שבאו להזדהות אתו. בשלב מסויים היה צורך

מתנחלי ישע"ן בהפגנתם ליד בית הרב יוסף

בהתערבות של אחד הפעילים ביו"ש, כדי להבטיח את סילוקם מהמקום, אך הנזק שהסבו היה כבר בלתי הפיך ואיפשר לחסידיו של הגר"ע יוסף להגיב בהתפרעות ובאלימות כלפי כל אלה שעמדו אותה שעה מול ביתו של מנהיג ש"ס.

אין זה סוד, כי במשך השנים נרקמה ידידות אמיצה בין כמה מראשי היהודים בישע"ן לבין שר הפנים, אריה דרעי. לעתים קרובות הם היו מגיעים ללשכתו ללא הודעה מוקדמת ולא אחת היתה מתפתחת שיחה שהיתה נוגעת לעבר שעות ארוכות.

מאז ששיחות השלום בוושינגטון תפסו תאוצה של ויתורים ונראה היה, כי ש"ס נותנת בישיבתה בממשלה גושפנקה לוויתורים מרחיקי־לכת בגולן ובסוגיית האוטונומיה, הם חדלו להגיע למשרד הפנים והקשר בין שר הפנים לבין המתנחלים חודש באמצעות ההפגנות.

השבוע איימו מקורבי של שר הפנים, כי המתנחלים נוטלים על עצמם סיכון גבוה בכך שהם מתעמתים עם הגר"ע יוסף. לדבריהם בכוחו של הגר"ע יוסף, ובכוחו בלבד, להוציא את הציבור הספרדי לרחוב ולהביא לקץ עמוק בין עדות המזרח לבין תושבי יש"ע. "לא יעזור שום דבר, הגלימה והמצנפת פועלים באורה מאני על הציבור הספרדי והם יילכו נגד כל מי שיפגע בכבודו של הגר"ע יוסף". אפשר בהחלט לחלוק על הערכה זו של המקורבים, אך בכל מקרה רוב ציבור המתנחלים אינו מעוניין בעימות פיזי עם נאמני ש"ס, כשם שהוא שולל עימות אלים עם אנשי "שלום עכשיו", ובאמור, פליטת אנשי כהנא להפגנת ההזדהות עם הרב מנחם פליקס סגנה בסנגון המגוחך שנהגו בו לכל האורך המתנחלים מיש"ע.

כמה מראשי המתנחלים סבורים, כי למרות מה שקרה השבוע ניתן עדיין לשכנע את ש"ס לצאת "ממשלת ריבין" הנשלטת, בידי מר"צ והשמאל במשלבת העבודה, חבריו של אריה דרעי טוענים בעקשנות, כי מזה כמה שבועות אמר לו הטעם הסוב של הישיבה בממשלה הוא הוא אינו מתלהב עוד מהשתייה שמקנה משרד הפנים החברות בקבינט הבטחוני. שמועות עקשניות רוחות ולפיהן את העימות הנוכחי מוביל למעשה הגר"ע יוסף בניגוד לעבר וכי אין הבנה בין אריה דרעי לבינו על הקווים האדומים של העימות. "הגר"ע יוסף מוכן לאמץ פשרות שיביאו בסופו להישארותה של ש"ס בממשלה, בעוד אריה דרעי מוכן למתוח את החבל גם עד לאפשרות שהוא ייקרע". הטענה היא, כי הגר"ע יוסף חושש מאד שפרישה מן הממשלה תפגע אנושות במוסדות התורה של ש"ס ובתשתיתם ואין הוא מוכן לקחת את הסיכון הזה, כל עוד המשך הישיבה בממשלה אינו מעמיד בספק את עתידה הקיומי של ש"ס כמפלגה.

ישנם סימנים עובדתיים לכל הנ"ל, אך מכיוון שהדיסאינפורמציה היא אומנות בסביבה הקרובה של אריה דרעי, יש להתייחס לכל אמירה היוצאת משם בזהירות רבה.

הפרסומים ב"יום ליום" – במאון ש"ס המצדדים בהצטרפות צומת והמפר"ל לקואליציה מאשרים את המצוקה של ש"ס בתוך הממשלה הנוכחית ואין ספק, כי ש"ס מעוניינת היום במהלך שיביא לסילוק מר"צ מהממשלה. נכון לרגע זה (יום ד' אחה"צ) ראש הממשלה, יצחק רבין הוא המיכשול העיקרי ליישומי של מהלך כזה, כנראה, מתוך חשש שהוא יימצמת לגייס לו רוב במוסדות העבודה. לסוף שבוע זה תוכננו כמה פגישות מאחורי הקלעים, כדי לבחון עד כמה מוכנה ש"ס להרחיק לכת כדי להביא לשינויים בהרכבה של הממשלה הנוכחית.

מה שפגישה אחת חוללה ביהדות התורה

במשך כשש שנים לא התכנסה נשיאות החינוך העצמאי של "אגודת־ישראל". מאז ניתק עצמו הגר"מ שך ממועצת גדולי התורה בא הקץ למעמד, שהיה תורה על עצמו כמעט אחת לחודש. שבו נראו אדמו"רים וראש ישיבות ליטאיות ישובים יחדיו ודנים בענייני חינוך וכיוצא בזה, במסגרת מוסד הנשיאות של החינוך העצמאי. מערכת הקשרים שהתפתחה בין האדמו"ר מגור שליט"א לבין הגר"מ שך שליט"א סללה את הדרך לחידוש הפורום הסטורי הזה, אך מסתבר, כי עדיין היו מוקשים בדרך שמנעו את התכנסות הנשיאות, עד שהוסר המיכשול האחרון. אלה שבקיאים בדינמיקת היחסים העדינה בתוך אגודת־

התבנסות נשיאות החינוך העצמאי. צילם צבי פרידמן

ישראל טוענים בעקשנות, כי "התמונה" הזאת, שבה נראים האדמו"ר מגור, הגר"מ שך, האדמו"ר מסלונים והרב אלחנן סורוצקין כשלצדם הרב שלמה לורנץ והרב יהודה מאיר אברמוביץ, לא היתה קורמת עור וגידים אלמלא יצאה אל הפועל הפגישה בין ח"כ הרב מנחם פרוש לבין הגר"מ שך. "רק אחרי שהושג הפיוס בין השניים ניתן האור הירוק לכנס את נשיאות ה"חינוך העצמאי". באגו"י אין מסוגלים להסביר כיצד ייתכן הדבר, שבני אישים דוגמת האדמו"ר מגור והגר"מ שך יקוקים למעין הסכמה של חבר כנסת, כדי שנשיאות "החינוך העצמאי" תתרש את פעילותה. "עובדה, השניים מקיימים מערכת קשרים טובה כבר כמה חודשים טובים ובכל זאת הנשיאות לא התכנסה". "שלום הבית" ייתן אותותיו גם בכנס של הוועד"ם העולמי של אגו"י שייערך אחרי גג השבועות בנתניה והוא יורים רם חדש לפעילות העולמית של אגו"י ששותקה למעשה מאז הקרע בין הליטאים לבין החסידים. כבר עתה ברור, כי בבחירות הקרובות לרשויות המקומיות תפנע "רגל התורה" מהצנע רשימות עצמאיות וחילוקי הדעות יישבו בפגישות בין האדמו"ר מגור לבין הגר"מ שך. שאלת השאלות היא מה יוחלט לגבי העיר בני־ברק? הפתרון המסתמן הוא רוטציה בין הרב משה אירנשטין לבין הנציג שייקבע על־ידי הגר"מ שך, נכון לשעה זו מסכים הרב אירנשטין להסכם בדבר רוטציה בראשות העיר, אך הוא מבקש להיות הראשון שיכהן ראש עיר. אלא שניסיון העבר מלמד, כי ראש העיר שאמור להתחלף כעבור שנתיים משאיר אחריו גם קופה ריקה וגם חובות בגלל הצרכים הגדולים של עיר כבני־ברק, ואם שר הפנים אינו ידידותי לעיר קשה ליוזר לנהל את העיר במחצית השנייה של הקאדנציה.

בעקבות ההבנה בין הגדולים "טבעי הדבר שמועצת גדולי התורה" של אגו"י תתכנס לעתים נדירות. "המועצה" לא התכנסה זה זמן רב ועתה אין נושאים על סדר היום הדורשים את כינוסה, משום שהבעיות מוצאות את פתרונן בשיחות בין השניים, ישירות או באמצעות שליחים. גם שאלת הצטרפות "יהדות התורה" לקואליציה אינה ועוקה להכרעת "מועצת גדולי התורה" מאחר ומקובל על שני האישים – לטענת מקורביהם – כי גם אם מר"צ תצא מהקואליציה אל לה ליהדות התורה להצטרף לממשלה. אם כי בהחלט יתכן, כי היא תתמוך בממשלה מידי פעם בסוגיות שיעמדו על סדר יומה של הכנסת.

הדירות יימסרו לדיירים כמתוכנן

"שיכון־ופיתוח" החליטה שלא לאפשר לדיירים שקנו דירות "בבנבע הסרסינה" (רמת מגרע") להתיישב בהן וגם "לגבעת הג'ברה" (היא "גבעת האבות") תאסר הכניסה לדיירים המיועדים. למרות ששילמו ולמרות שתכננו, הכסף יחזור וזאת בהוראה מגבוה.

הסיפור הזה עשה לו השבוע כנפיים בקריית־ארבע ובקרב אותם עשרות וזוגות צעירים שנרשמו להתיישב בשני האתרים הללו. הדיירים המיועדים בעסו מרוע חברי הכנסת אינם מגיבים נוכח ההחלטה הפוליטית הזאת של "שיכון ופיתוח" ש"הנתחה" מהחלונות הגבוהים במשרד הביניני והשיכון.

בירור ב"שיכון ופיתוח" ירושלים העלה, כי אין יסוד לסיפור הזה. ראש מחלקת הקליטה "בקריית־ארבע" אבי נייער אמר ל"הצפה", כי גם הוא שמע את הסיפור הזה וכי לא ברור כלל מה משקרו ומי עומר מאחורי הפצתו. לדבריו, הבנייה הולכת ונשלמת בהתאם לתוכנית ומיד לאחר שהדירות יחוברו למערכות התשתית יוכלו הדיירים המיועדים להיכנס לבתיהם. בגבעת החרסינה נבנו 86 דירות (27 נמכרו) ובגבעת הג'ברה נבנו 39 יחידות דיור (ונמכרו 14). אבי נייער מעדכן מהמשך הביקוש לדירות להשכרה בקריית־ארבע (עמידר) וכל דירה שמתפנית מאויישת מיד על־ידי משפחה מתוך רשימה ארוכה של ממתינים.

הקיבוץ הארצי מתפרק מערכיו

התנועה הקיבוצית בכללותה מתחבטת בשנים האחרונות בבעיות קיומיות, ולא מעט מספרם של הקיבוצים השקועים בבעיות כלכליות עד צוואר. עד כדי כך, שבמאבק הזה להישרדות נשרפים גם הזה של התנועה הקיבוצית, שהוא את התשתית להקמתה של התנועה הקיבוצית.

מהדים לראות מה קורה היום ב"קיבוץ הארצי" של מפ"ם, המתיימרת להיות שומרת החותם של הערכים החברתיים היחודיים של התנועה הקיבוצית, ולהבין עד כמה חשבר עמוק גם בפלח הזה של התנועה הקיבוצית. נראה ש"ערכי פלשתין" כבשו כליל את "ישותה של "הקיבוץ הארצי" ואין בה את הכח להחמודד, למשל, עם המארה האוכלת בה בכל פה ושמה "עבודה שכירה". בימים אלה הוצגו במזכירות "הקיבוץ הארצי" נתונים על ממדי הגידול בעבודה השכירה ב"קיבוץ הארצי" כתעשייה, בחקלאות ובשרותים. על פי הנתונים הללו בשנת 1991 הוציא "הקיבוץ הארצי" 160 מיליון ש"ח (!) לתשלום עלות העבודה.

מהיות במלכיות "הקיבוץ הארצי" עולה כי שיעור עבודת השכירים בקיבוצים של התק"מ וה"קיבוץ הארצי" הגיע בשנת 1998 ל־41.7 אחוז!!! (1991 – 35.4 אחוז, 1990 – 29.9 אחוז). על פי נתון זה, "אם יימשך שיעור הגידול הנוכחי, יהיה שיעור העובדים השכירים בתעשייה בתוך שנים אחדות שני שליש מכלל העובדים. למותר לציין, כי העבודה השכירה בקיבוצים מהווה הוצאה כספית גדולה ללא גידול מקביל בהכנסות. לאמור: מעבר לפגם החברתי – העבודה השכירה הינה מעמסה כלכלית על התנועה הקיבוצית.

הנתונים הללו הדליקו נורה אדומה "בקיבוץ הארצי" וזו החליטה לבחון אפשרות להעניק סיוע כספי רק לפרוייקטים שיביאו לצימצום העבודה השכירה ולא לסייע לאותם פרוייקטים הבנויים על הגדלת מספר השכירים.

כזכור, לאחר "המהפך" הראשון, כאשר הליכוד זכה בקולות רבים בישובים שתושביהם הועסקו בתנועה הקיבוצית, רובר רבות במפלגת העבודה ובתנועה הקיבוצית על הניכור בין "רצפת הייצור" לדרג המנהל (והמורכב מקיבוצניקים). אין ספק שבבחירות הבאות נחזור ונשמע שוב על ההלקאה העצמית בנושא זה.

אגב, מתברר, כי באחד הישובים הוותיקים של מפלגת העבודה מעסיקים תאילנדים בעבודה חקלאית ולרוכם אם לא כולם אין בכלל רישיונות עבודה.

חיידת האמת להיכתב, כי בעיית העבודה השכירה אין בה כדי להדאיג כלל מנקודת ההיבט של מדינה יהודית וציבונה. יעבדו יהודים ויתפרנסו זה מזה. בעיית הבעיות היא המעורבות ההולכת וגוברת של "השומר הצעיר" ושלוחותיו בקרב העולים החדשים. וזהי סוגיה שיש לתת עליה את הדעת ובהקדם. שכן, מדובר בעולים, בעיקר מברית המועצות לשעבר שבבורה המשטר הקומוניסטי הרעיק, נעקרו מדת ישראל ובבואם לכאן נשללת מחלק מהן "האופציה" להכיר את מסורת ישראל.

בימים אלה הולכות ונשלמות ההכנות ל"שומריה" השמינית של "השומר הצעיר". זו תיערך בקיץ הקרוב באזור יערות מנשה. וזי יטול בה חלק: "בני נוער ערבים, עולים חדשים ואורחים מתנועות נוער אירופאיות", ויתארחו בה "גם מחנה השלום של תנועת הנוער הסוציאליסטיות בעולם". על־פי דיווחי הוועדה המאורגנת במחנה שיגיע לשומריה לאחר שיתקיים חלקו הראשון בקפריסין, יתארחו תוך מתניכי "השומר הצעיר", גם תניכי הנוער העובד והלומד, הנוער הערבי של מפ"ם, בני נוער פלסטינים מהשטחים באירגונו של חנא סניורה ובני נוער אירופאיים. כל הנורמים הללו ישכנו יחד בשטח "השומריה" ויחנו חיי שלום מופיים לפי מיטב מסורת "השומר הצעיר". ומארגני "השומריה" מבשרים: "כך תוכלו לראות יהודים וערבים ישראלים, יחד עם פלסטינים מהשטחים, צועדים ברחובות חיפה במסגרת צעדת השלום ומפזזים יחד על החוף במסגרת אירוע "שיר היונה".

בעוד הגר"ע יוסף שליט"א רואג באמת ובתמים למוסדות החינוך של ש"ס ודוחש לגודלם אם ש"ס תפרוש מהקואליציה ("זוו הסיבה היחידה לרצונו להישאר בקואליציה" – כדברי מקורבין) אין הוא פטור לתת את הדעת לכל אותם עולים שהבאים לבון נקלעו בתמימותם לחטותו של "השומר הצעיר" ונמנע מהם ללמוד משהו על יהדות שורשית. בחסות משרדי הקליטה גוברת המעורבות של מפ"ם – "השומר הצעיר" בקרב ויכוחי העולים החדשים וגוידתם ל"מסיטולים" של "השומר הצעיר" ו"הקיבוץ הארצי", שבהם מכוונים מאר צעירים פלסטינים, אינו מעשה שאפשר לעבור עליו לסדר היום. אילו היתה ניתנת לעולים הללו האפשרות לשמוע משמחת "יום ירושלים" ומשבח יהודית, אפילו באורח שטחי והם היו מעדיפים את "ההסתערבות" עם הפלסטינים, ניתן היה להבין, אך אי־אפשר היה שלא להביר בזכותם לבחור את הדרך יילכו בה. אבל כאשר הם מובלים באוטוס (בהיעדר אמצעי קיום) למרכזי השפעה של "הקיבוץ הארצי" ו"השומר הצעיר" – יש להיאבק על הזכות להעניק להם יהדות אלטרנטיבית ולהחזיר להם משהו ממה שנשלל מהם בכוח בברית המועצות לשעבר.

הביקורת הקשה שמשמיע הגר"מ שך שליט"א בעניין זה, ראויה בהחלט להשומת־לב במיוחד עתה כאשר משרד משלחתי כה חשוב מבחינה רוחנית ועתידית כמו משרד הקליטה נתון בידיה של מר"צ.